

тивної роботи, привлеченню дітей і підлітків к активним заняттям спортом, пропаганде олімпійських цінностей і ідеалів среди школярів і педагогів України.

Ключевые слова: спортивно-масовые соревнования, физическое воспитание школьников, ученики 5–6-х классов, Всеукраинское спортивно-массовое мероприятие “Олимпийский аистенок”, физкультурно-спортивное движение, г. Львов, НОК Украины, “Артект”.

Oksana Vatsaba, Miroslav Gertsik, Liudmila Grynenko. All-Ukrainian Sports Event “Olympic Stork” as a New Form of Fitness and Sports Activities Among Students (in the Example of Lviv Schools). The paper considers features of implementation of new sports event among schoolchildren that was initiated by the National Olympic Committee of Ukraine – All-Ukrainian sports event among children and youth “Olympic stork” in the example of schoolchildren of Lviv. Tasks of research: 1. Analyze the role and importance of sports and mass events in the system of physical education of children and adolescents. 2. Consider the experience of implementation a pilot project NOC of Ukraine All-Ukrainian sports event for children and youth “Olympic stork” in the 2010–2011 school year and feature of realization of this project in 2011–2012 school years. 3. Investigation of the organization, conduct and methodical accompaniment of the All-Ukrainian sports-event among children and youth “Olympic stork” among pupils of 5–6 grades of the city. 4. To analyze the relation of schoolchildren of middle school age to the new measure that initiated NOC of Ukraine is “Olympic stork”. Certainly, that successful introduction of “Olympic stork” in practice of school physical culture – sporting motion of Ukraine will be instrumental in a substantial rank activation of extracurricular and out-of-school physical culture-sporting work, will be instrumental in bringing in of children and teenagers to active going in for sports, promoting of Olympic values and ideals among schoolchildren and teachers of Ukraine.

Key words: sport-mass competitions, physical education of schoolchildren, pupils of 5–6 grades, All-Ukrainian sports event “Olympic stork”, physical culture and sports motion, Lviv, NOC of Ukraine, “Artek”.

УДК 378.172:37.037

Олена Додонова

Удосконалення навчального процесу фізичного виховання студентів на основі розвитку мотивації та гуманізму

Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля (м. Луганськ)

Постановка наукової проблеми та її значення. Зниження інтересу до фізичного виховання, утрата освітньо-виховної спрямованості уроків фізичної культури у навчальних закладах продукується відсутністю мотивів у студентів до підвищення рівня фізичного розвитку та формування здорового способу життя. Однією з причин такого становища є недосконала організація навчального процесу, позбавлена застосуванням на практиці методик, які враховують індивідуальні якості та мотивацію студентів до занять фізичною культурою.

Невмотивованість студентів до занять фізичною культурою є наслідком загальних проблем розвитку суспільства, що призводить до втрати освітою гуманістичного змісту з переорієнтацією від розвитку особистості до вивчення вузького спектра професійних знань і вмінь під тиском індустріального, технічного й ринкового розвитку, недостатністю вивчення педагогічних умов формування свідомого ставлення студента до фізичного виховання, відсутністю творчого ставлення викладачів і студентів до цього процесу.

Розв'язання цих проблем потребує вдосконалення навчального процесу фізичного виховання з дотриманням загальнопедагогічних принципів, серед яких одним із головних, поруч із індивідуалізацією підходів до студентів, фундаментальністю та демократизацією, є принцип гуманізму, дотримання якого дає змогу забезпечити всебічну підготовку особистості до трудової та інших суспільно важливих видів діяльності, і всемірний розвиток життєвих сил та здібностей людини – як вищої цінності суспільства. Відбудова навчального процесу на цьому принципі дає змогу забезпечити подальший розвиток мотивів студентів протягом навчання разом із розвитком його суспільних та особистих потреб, а фізичне виховання при цьому виступає процесом збагачення молоді знаннями про морфофункціональні особливості функціонування організму, опанування комплексом рухових навичок і вмінь, що забезпечують оптимальний рівень здоров'я та формування стійкої, свідомої потреби особистісного фізичного розвитку та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. Учені довели, що навчальний процес фізичного виховання може бути ефективним лише в тому випадку, коли в студентів є відповідні мотиви [1; 2]. Для формування мотивів учені рекомендують застосовувати в роботі зі студентами певні комплекси методик, що підвищують інтерес до занять фізичною культурою: В. М. Кучеренко та В. В. Шпитальний пов'язують саму організацію процесу навчання фізичних вправ із урахуванням типів студентів, на яких направлено психологічну установку, що ґрунтується на бажанні суб'єктом задовольнити потребу фізичного розвитку [3]; на використання тестових методик із метою діагностики стану мотивації студентів до занять фізичною культурою та її розвитку звертають увагу в своїх наукових дослідженнях й інші вітчизняні вчені – А. В. Домашенко, Р. Т. Расвський, С. А. Савчук та ін. [4–6].

Водночас, із урахуванням комплексності розгляду процесу розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою, що полягає в застосуванні педагогічних, психологічних і спеціальних (виховних) методів, більш докладного дослідження потребують питання взаємоузгодженості подібних методик із принципом гуманізму, на якому в цілому повинен ґрунтуватися процес фізичного виховання у ВНЗ.

У статті доведено необхідність організації навчального процесу фізичного виховання студентів на принципі гуманізму, на основі емпіричного дослідження отримано оцінку відповідності цього процесу принципу гуманізму, обґрунтовано необхідність використання тестових методик розвитку мотивації відповідно цьому принципу, наведено результат проведеного експерименту застосування адаптованої методики розвитку мотивації в Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Про значущість гуманізації в системі фізичного виховання ВНЗ йдеться в Законі України “Про освіту МОНМС України” та “Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту в Україні”, де відмічається необхідність “...реформування освітньої системи на засадах принципу гуманізму та демократизму” [7] та “...орієнтації українського суспільства на поетапне формування ефективної моделі розвитку фізичної культури і спорту на гуманістичних і демократичних засадах, а також формування гуманістичних цінностей молоді та створення умов для її всебічного, гармонійного розвитку” [8].

Ґрунтуючись на концепції “Нового гуманізму”, яку обґрунтував у своїх дослідженнях відомий італійський учений Ауреліо Печчеї, який розглядає гуманізацію як соціальну категорію, що збагачує усвідомлення кожного члена суспільства [9], уважаємо, що це є процесом, у якому людина стає найвищою цінністю, затверджується її здатність до пізнання й творчої діяльності, забезпечується захист гідності людини, її свободи й права на всебічний, гармонійний розвиток. Відтак стає очевидно, що використання гуманістичного принципу сприятиме розв'язанню практичних завдань, які стоять перед системою фізичного виховання студентів у ВНЗ на сучасному етапі. Необхідність використання цього принципу полягає в тому, що сама еволюція людини та її розвиток уже є поступом гуманізму, а з погляду системи вищої освіти сприятиме формуванню духовних основ студентської молоді, надасть кожному студенту можливість самореалізації на основі вищих цінностей (моральності, поваги, творчості), а викладачу – уникнути та попередити безпелеційне й принизливе ставлення до студента [10].

Щодо педагогіки, то використання цього принципу передбачає застосування відповідних методів, за допомогою яких викладач одночасно впливає на свідомість студентів у процесі фізичного виховання та формує в них мотиви до усвідомленого заняття фізичною культурою та спортом. Для розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою викладачем ВНЗ повинні бути встановлені їхні потреби та відібрані стимули. Саме відбір відповідних видів стимулів із урахуванням виявлених потреб студента дає змогу викладачеві розвивати мотиви останнього. При цьому серед потреб ми виділяємо такі, що адаптовані до загальноприйнятих при розгляді теорій мотивації: у підтримці життєдіяльності та здоров'я, у визнанні, спілкуванні, приналежності до командної роботи, надійності й безпеці, у співпраці з викладачем, в емоційній напрузі та ризику, у соціальному статусі, незалежності, самозатвердженні, досягненнях, престижі, радощах і задоволенні, у новизні (пізнанні чогось нового), творчості.

У цьому контексті при визначенні стимулів для задоволення потреб студентів потрібно використовувати принцип гуманізму, у якому закладено такі методи фізичного виховання: педагогічні, які застосовує на практиці викладач (забезпечення об'єктивності в оцінці результатів студентів у процесі здавання контрольних нормативів; можливість вільного вибору спортивної секції та напряму спеціалізації студентом; можливість самостійного вибору студентом навантаження й інтенсивності вправ, що виконуються під час самостійних занять; заохочення студентів, які покращують свої результати; створення гідних відносин у групі під час занять і сприятливого психологічного клімату; залучення студен-

тів до організації та проведення позаурочних форм організації процесу фізичного виховання в ролі судів й арбітрів (змагання, турніри тощо); *організаційні*, які повинні застосовувати на практиці не тільки викладачі, а й адміністрація ВНЗ (безпечні та сприятливі умови занять фізичною культурою з дотриманням норм гігієни; збагачення занять різноманітними формами й методами організації процесу фізичного виховання; забезпечення сучасним, якісним, різноманітним інвентарем та обладнанням).

Названі вище методи повинні бути використані рівною мірою в процесі фізичного виховання студентів у ВНЗ. Виходячи з цього, на кафедрі фізичного виховання Східноукраїнського національного університету ім. Володимира Даля проведено експеримент, метою якого стали дослідження й оцінка процесу фізичного виховання студентів ВНЗ на його відповідність принципу гуманізму. Під час експерименту проведено соціологічне дослідження серед студентів 1–5 курсів із застосуванням розробленої анкети, відповіді на яку дали змогу встановити ступінь задоволеності респондентів використанням того, чи іншого методу (табл. 1). Для отримання максимального ступеня вірогідності проведеного експерименту, вибірка склала 98 %.

Таблиця 1

Оцінка процесу фізичного виховання студентів ВНЗ на його відповідність принципу гуманізму [10]

Курс	Ступінь задоволеності студентів різних курсів використанням методів принципу гуманізму, %				
	1	2	3	4	5
Методи принципу гуманізму					
<i>Загальні педагогічні методи гуманізації виховання</i>					
гуманне ставлення до особистості студента	90	85	90	80	75
повага прав і свобод студента	80	80	75	75	70
пред'явлення студенту посильних та обґрунтовано сформульованих вимог	50	40	35	25	20
повага до позиції студента навіть тоді, коли він відмовляється виконувати вимоги, які до нього висувуються	60	45	30	25	15
повага права кожного студента бути самим собою	50	40	45	40	50
доведення до свідомості студента конкретних цілей його виховання	90	90	85	85	90
недопущення насильних дій у процесі формування в студента необхідних якостей	100	100	100	100	100
відмова від тілесних та інших принижуючих гідність особистості покарань	100	100	100	100	100
визнання права студента на повну відмову від формування тих якостей, які за будь-якими причинами суперечать його переконанням (гуманітарним, релігійним тощо)	100	100	100	100	100
<i>Педагогічні методи принципу гуманізації, які повинен застосовувати на практиці викладач для розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою</i>					
забезпечення об'єктивності в оцінці результатів студентів у процесі складання контрольних нормативів	50	40	35	25	20
можливість вільного вибору спортивної секції та напряму спеціалізації студентом	100	100	100	100	100
можливість самостійного вибору студентом навантаження та інтенсивності вправ, що виконуються під час самостійних занять	100	100	100	100	100
заохочення студентів, які покращують свої результати	50	60	65	60	60
створення гідних відносин у групі під час занять і сприятливого психологічного клімату	50	45	55	60	70
залучення студентів до організації та проведення позаурочних форм фізичного виховання в якості судів та арбітрів (змагання, турніри тощо)	20	20	25	30	40
<i>Організаційні методи принципу гуманізації, які повинні застосовувати на практиці викладач та адміністрація для розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою</i>					
безпечні та сприятливі умови занять фізичною культурою з дотриманням норм гігієни	60	60	65	65	65
збагачення занять різноманітними формами й методами організації процесу фізичного виховання	40	45	45	40	35
забезпечення сучасним, якісним, різноманітним інвентарем та обладнанням	30	30	30	30	30

Отримані результати дали змогу виявити проблеми процесу фізичного виховання студентів ВНЗ на принципі гуманізму.

По-перше, серед загальних педагогічних методів гуманізації виховання – це пред'явлення студенту непосильних і необґрунтованих сформульованих вимог (на його думку); неповага до позиції студента (на його думку) навіть тоді, коли він відмовляється виконувати вимоги, які до нього висуваються. Низький ступінь задоволеності пов'язаний із тим, що більшість студентів (особливо на старших курсах) вважають контрольні нормативи завищеними, тому й ступінь їхньої задоволеності низький. Однак їх змінити не можна. Відтак, від викладача залежить доведення цієї проблеми до свідомості студентів, з одного боку, а з іншого – потрібна більш ефективна організація процесу фізичного виховання задля підвищення рівня підготовленості студентів. У зв'язку з цією проблемою виникає й інша – відмова студентів виконувати вимоги, які до них висуваються, при складанні нормативів.

По-друге, серед педагогічних методів принципу гуманізації, які повинен застосовувати на практиці викладач для розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою, проблемними виявлено такі: забезпечення об'єктивності в оцінці результатів студентів у процесі складання контрольних нормативів й залучення студентів до організації й проведення позаурочних форм фізичного виховання в ролі суддів та арбітрів (змагання, турніри тощо).

Якщо в першому випадку проблема пов'язується з названими вище загальними проблемними педагогічними методами гуманізації виховання та може бути усуненою на основі запропонованих заходів, то в другому проблема може бути розв'язана через упровадження викладачами практики більш масового залучення студентів до організації та проведення позаурочних форм фізичного виховання в колі суддів та арбітрів, починаючи з першого курсу, задля підвищення рівня їхньої мотивації до занять фізичною культурою та спортом.

По-третє, серед організаційних методів принципу гуманізації, які повинні застосовувати на практиці при взаємодії викладач та адміністрація для розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою, найбільш проблемними виявились збагачення занять різноманітними формами й методами організації процесу фізичного виховання та забезпечення сучасним, якісним, різноманітним інвентарем і обладнанням. У першому випадку проблема потребує розв'язання зусиллями самих викладачів через застосування інноваційних технологій викладання, варіювання навантаженням із метою попередження перевтоми студентів, використання більш широкого переліку фізичних вправ, упровадження в навчальний процес методів швидкої адаптації студентів до підвищення навантаження, активізації роботи з профілактики шкідливих звичок у студентів тощо. Більш проблемним є підвищення рівня мотивації студентів до занять фізичною культурою через застосування в процесі фізичного виховання сучасного, якісного, різноманітного інвентарю та обладнання, оскільки для розв'язання цієї проблеми потребується фінансова підтримка адміністрації ВНЗ.

При вдосконаленні педагогічних методів принципу гуманізації, які повинен застосовувати на практиці викладач для розвитку мотивації студентів до занять фізичною культурою, потрібно використовувати індивідуальний підхід до кожного студента, що дасть змогу максимально врахувати його потреби. Для цього визначається мотиваційний тип студента та на цій основі, обирається відповідна форма стимулювання.

Такий підхід закладено в основі тестової методики, у якій обирається одна з основних форм стимулювання (негативні стимули, патерналізм, моральні стимули, організаційні стимули, особистісне зростання й участь в управлінні), що відповідає одному з п'ятих основних мотиваційних типів (люмпінований, інструментальний, професійний, патріотичний та господарський). Відтак, форма стимулювання студентів до занять фізичною культурою залежить, з одного боку, від потреб самого студента, а з іншого – від його мотиваційного типу, що диктується цими потребами. Отже, для ефективного стимулювання студентів до занять фізичною культурою викладачу потрібно правильно обрати відповідну форму стимулювання. В іншому випадку неправильне використання тієї чи іншої форми може призвести до протилежних наслідків – дестимулювання студента, що суперечить принципу гуманізму.

Для усунення такого протиріччя використовуються дані таблиці 2, відповідно до змісту якої надається можливість застосування тієї чи іншої форми за ступенем придатності з поділом на базову (основну для обрання), прийнятну (таку, що може дати ефект), нейтральну (ту, запровадження якої, скоріше, не вплине на мотивацію) та запобіжну – (застосування якої не дозволяється за визначеним мотиваційним типом).

Відповідність форм стимулювання мотиваційним типам

Форма стимулювання	Мотиваційний тип				
	інструментальний	професійний	патріотичний	господарський	люмпінований
Негативна	нейтральна	запобіжна	прийнятна	запобіжна	базова
Моральна	запобіжна	прийнятна	базова	нейтральна	нейтральна
Патерналізм	запобіжна	запобіжна	прийнятна	запобіжна	базова
Особистісне зростання	прийнятна	базова	нейтральна	прийнятна	запобіжна
Організаційна	нейтральна	базова	нейтральна	прийнятна	запобіжна
Участь в управлінні	нейтральна	прийнятна	прийнятна	базова	запобіжна

Застосування тестової методики апробовано в навчальному процесі Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля у 2011–2012 н. р. на прикладі групи 2 курсу. За результатами анкетування, встановлено, що в експериментальній групі (30 осіб) частка студентів із люмпінованим мотиваційним типом складає 10 % (три особи), з інструментальним – 50 % (п'ятнадцять осіб), з професійним – 13 % (чотири особи), з патріотичним – 17 % (п'ять осіб) та з господарським – 10 % (три особи).

Упродовж навчального року стосовно студентів із виділеним люмпінованим типом було застосовано наступні форми стимулювання: 1) негативні стимули: при факті пропуску занять без поважної причини проінформовано деканат, яким винесено попередження про відрахування з ВНЗ; про факт систематичної демонстрації неповаги до викладача винесено попередження з повідомленням деканату та уведено практику отримання студентом допуску від деканату до занять фізичної культурою; 2) патерналізм: проведено роботу з іншими студентами групи щодо створення навколо люмпінованих студентів дружньої атмосфери; викладач почав цікавитися справами студентів із люмпінованим типом із пропозиціями щодо розв'язання їхніх проблем (при цьому увага концентрувалася на наданні консультаційної й методичної допомоги з подолання шкідливих звичок та організації здорового способу життя); для кожного зі студентів із люмпінованим типом розроблено індивідуальний план організації здорового способу життя.

Для 15 студентів з інструментальним типом (як і для тих, котрі мають професійний і господарський тип) упродовж навчального року викладач найчастіше застосовував такі стимулюючі заходи: для всіх за підсумками атестації розроблено індивідуальні методики щодо покращення стану свого здоров'я й спортивних результатів; для всіх організовано зустрічі з провідними спортсменами за профільними видами спорту та кращими студентами з цих видів спорту; уведено практику залучення цих студентів до складання індивідуальних планів і розкладу спортивно-навчального навантаження з делегуванням їм права пошуку найбільш ефективних (інноваційних) форм виконання фізкультурних і спортивних вправ у межах профільного виду спорту. Зі свого боку, для п'яти студентів із патріотичним типом (як і для тих, які мають професійний і господарський тип) упродовж навчального року викладач найчастіше застосовував такий стимулюючий захід, як залучення до прийняття контрольних нормативів і проведення атестації. За підсумками проведеного експерименту із застосуванням тестової методики, завдання, що були поставлені на початку навчального року в експериментальній групі, наприкінці року були розв'язані, про що свідчать такі дані: зменшення люмпінованих із трьох до одного студента, інструментальних – з 15 до 13, патріотичних – з п'яти до чотирьох, при збільшенні професійних із чотирьох до семи і господарських – з трьох до шести.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Оптимізація та вдосконалення процесу фізичного виховання студентів у ВНЗ потребує дотримання принципу гуманізму. При цьому слід звернути увагу на диференціацію застосування виховальних методів принципу гуманізму.

Розвиток мотивації є необхідним складником організації навчального процесу фізичного виховання на принципі гуманізму. Проведений експеримент довів, що застосування тестової методики дає змогу управляти мотивацією студентів за допомогою використання підібраних форм стимулювання, що відповідає принципу гуманізму.

Застосування тестових методик розвитку мотивації студентів є напрямом удосконалення процесу фізичного виховання студентів у ВНЗ, який ґрунтується на принципі гуманізму та дає змогу моніто-

рити в процесі навчання студента ВНЗ його мотиваційний стан і, виходячи з цього, застосовувати відповідні форми стимулювання; усунути проблему зниження інтересу молоді до фізичного виховання на основі збагачення змісту освітньо-виховної спрямованості на заняттях із фізичної культури у ВНЗ; забезпечити позитивні зміни у фізичному розвитку й фізичній підготовленості студентів з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей та зростанням їхньої зацікавленості до занять фізичною культурою; покращити взаємовідносини між викладачем і студентами на основі максимального задоволення потреб обох сторін навчального процесу в досягненні головної спільної мети – зміцнення стану здоров'я та підвищення фізкультурних і спортивних результатів.

Список використаної літератури

1. Дуркин П. К. К проблеме воспитания личной физической культуры у школьников и студентов / П. К. Дуркин, М. П. Лебедева // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2000. – № 2. – С. 50–53.
2. Маркова А. К. Методы изучения, активизации, развития, мотивации, учения в современной зарубежной психологии / А. К. Маркова, Т. А. Матик, А. Б. Орлов // Формирование мотивации учения. – М. : Просвещение, 1990. – С. 110–122.
3. Кучеренко В. М. Організація процесу навчання фізичними вправами з врахуванням типів психологічної установки / В. М. Кучеренко, В. В. Шпитальний // Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Україні. – Луцьк : Надстир'я, 1994. – С. 25–27.
4. Домашенко А. В. Організаційно-педагогічні засади системи фізичного виховання студентської молоді України : автореф. дис. ... канд. фіз. вих. і спорту : 24.00.02 ; Львівський держ. ін-т фіз. культури / Домашенко А. В. – Львів, 2003. – 20 с.
5. Раевский Р.Т. Физическое воспитание как действенный фактор обеспечения здоровья студентов / Р. Т. Раевский // Спорт для всіх : наук. і метод. журн., ДонНУ, 2000. – № 1. – С. 5–10.
6. Савчук С. А. Корекція фізичного стану студентів технічних спеціальностей в процесі фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 ; Луцький держ. Техн. ун-т. / Савчук С. А. – Луцьк, 2002. — 19 с.
7. Закон України “Про освіту” / Всесвітня література в середніх навчальних закладах України – 1996. – № 6. – 64 с.
8. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту в Україні / Офіційний вісн. України. – № 39. – К., 2004. – 23с.
9. Печчеи А. Человеческие качества : монография / Печчеи А. – М. : “Прогресс”, 1985. – 312 с.
10. Додонова О. А. Гуманізація як педагогічний принцип оптимізації процесу фізичного виховання студентів у вищому навчальному закладі / О. А. Додонова, В. П. Ляпін // Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – Вип. № 98. – Т. II. – Чернігів., – 2012. – С. 130–134.

Анотації

Актуальність зумовлена зниженням мотивації студентів ВНЗ до занять фізичною культурою та дегуманізацією навчального процесу. Завданням дослідження є ознайомлення з напрямками розвитку мотивації студентів ВНЗ до занять фізичною культурою на основі принципу гуманізму. Методом проведення дослідження став експеримент за допомогою оцінки процесу фізичного виховання студентів ВНЗ на його відповідність принципу гуманізму та виявлення мотиваційних типів студентів із обранням відповідних форм стимулювання. У результаті дослідження доведено необхідність організації навчального процесу фізичного виховання студентів на принципі гуманізму через наукові обґрунтування й емпіричні дослідження оцінки: обґрунтовано необхідність використання тестових методик розвитку мотивації відповідно до цього принципу, надано результат проведеного експерименту застосування адаптованої методики розвитку мотивації в Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля. Зроблено головні висновки щодо вдосконалення процесу фізичного виховання студентів у ВНЗ, яке потребує дотримання принципу гуманізму; розвиток мотивації є необхідним складником організації навчального процесу фізичного виховання на принципі гуманізму; застосування тестової методики дає змогу управляти мотивацією студентів за допомогою використання підібраних форм стимулювання, що відповідає принципу гуманізму.

Ключові слова: гуманізм, мотивація, мотиваційний тип, потреба, стимулювання, студент, фізичне виховання.

Елена Додонова. Совершенствование учебного процесса физического воспитания студентов на основе развития мотивации и гуманизма. Актуальность обусловлена снижением мотивации студентов ВУЗ к занятиям физической культурой и дегуманизацией учебного процесса. Задачей исследования является ознакомление с направлениями развития мотивации студентов ВУЗ к занятиям физической культурой на основе принципа гуманизма. Методом проведения исследования является эксперимент посредством оценки процесса физического воспитания студентов ВУЗ на его соответствие принципу гуманизма, и выявление мотивацион-

ных типів студентів з вибором відповідуючих форм стимулювання. В результаті дослідження доведена необхідність організації навчального процесу фізичного виховання студентів на принципі гуманізму шляхом наукових обґрунтувань і емпіричних досліджень оцінки, обґрунтована необхідність використання тестових методик розвитку мотивації, відповідуючих цьому принципу, представлено результат проведеного експерименту застосування адаптованої методики розвитку мотивації в Східноукраїнському національному університеті ім. В. Даля. Сделаны главные выводы: совершенствование процесса физического воспитания студентов ВУЗа нуждается в соблюдении принципа гуманизма; развитие мотивации является необходимой составляющей организации учебного процесса физического воспитания на принципе гуманизма; применение тестовой методики позволяет управлять мотивацией студентов посредством использования подобранных форм стимулювання, что отвечает принципу гуманизма.

Ключевые слова: гуманизм, мотивация, мотивационный тип, потребность, стимулювання, студент, физическое воспитание.

Yelena Dodonova. Perfection of Educational Process of Physical Education of Students on the Basis of Development of Motivation and Humanism. Actuality is conditioned by decreasing of motivation level among students of higher educational establishments to physical culture classes and by dehumanization of educational process. The acquaintance with directions of development of motivation among students of higher educational establishments to classes of physical culture on the basis of principle of humanism is the task of research. The experiment by means of estimation of process of physical education of the students institute of higher on his accordance to principle of humanism is the method of conducting of research, and exposure of motivational types of students with the choice of the proper forms of stimulation. As a result of research the necessity of organization of educational process of physical education of students on principle of humanism by the scientific grounds and empiric researches of estimation is proved, the necessity of the use of test methods of development of motivation, proper to this principle, is grounded, the result of the conducted experiment of application of the adapted method of development of motivation is presented in Eastern Ukrainian National University by V. Dalya. Main conclusions are: perfection of process of physical education of the students institute of higher needs the observance of principle of humanism; development of motivation is the necessary constituent of organization of educational process of physical education on principle of humanism; application of test method allows to handle motivation of students by means the use of neat forms of stimulation, that answers principle of humanism.

Key words: humanism, motivation, motivational type, necessity, stimulation, student, physical education.

УДК 796.011.3:378

*Олександра Дубогай,
Наталія Завидівська*

Особливості педагогічного експерименту із упровадження здоров'язберігальної технології навчання студентів

*Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (м. Київ),
Львівський інститут банківської справи Університету банківської справи
Національного банку України (м. Київ)*

Постановка наукової проблеми та її значення. Реформи, що торкнулися всієї сучасної системи вищої освіти, не обминули й систему непрофесійної фізкультурно-оздоровчої освіти. Зміна характеру суспільства в останнє десятиліття призвела до необхідності формування нової соціальної структури, а також до зміни орієнтацій студентів у сфері фізичної культури й спорту, їхньої рухової активності та ідеології здорового способу життя [2].

Основні ідеї Болонського процесу щодо подальшої модернізації вищої освіти визначили багатофункціональність освітньої сфери фізичної культури й спорту, яка передбачає не лише роль професійної освіти, а й виховання, здоров'язбереження майбутніх фахівців будь-якої галузі, що забезпечить їхній соціальний самозахист і стабільність. Ось чому акцентуація уваги студентів на індивідуальному здоров'ї й формуванні потреб у його зміцненні є актуальним завданням вищої школи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. Особливості розвитку технологій і методик здоров'язберігального навчання знайшли відображення в науково-педагогічних працях В. Кучми,